

WET BESTUUR EN TOEZICHT RECHTSPERSONEN

Jonathan van Oostenbrugge | EY Amsterdam
April 2021

Providence Capital NV
Meerweg 7
1405 BA Bussum
The Netherlands
+31 (0)35 6926750
www.providencecapital.eu

Deze notitie is tot stand gekomen met medewerking van Jonathan van Oostenbrugge, belastingadviseur EY te Amsterdam.

Jonathan van Oostenbrugge is als belastingadviseur verbonden aan EY in Amsterdam. In die hoedanigheid adviseert Jonathan (vermogende) particulieren, familiebedrijven en goede doelen. Hij publiceert regelmatig in (fiscale) vakbladen over deze onderwerpen. Jonathan heeft fiscale economie gestuurd aan de Universiteit van Amsterdam.

WAT BETEKENT DE WET BESTUUR EN TOEZICHT RECHTSPERSONEN VOOR U ALS BESTUURDER VAN EEN VERENIGING OF STICHTING?

1. INTRODUCTIE

Per 1 juli 2021 treedt de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (“WBTR”) in werking. Dit heeft belangrijke wijzigingen tot gevolg voor stichtingen en verenigingen, maar ook voor haar bestuurders en commissarissen.

De WBTR dient ter verbetering van de kwaliteit van bestuur en toezicht bij stichtingen en verenigingen.¹ Daarnaast beoogt de wet de regelingen voor stichtingen en verenigingen meer in lijn te brengen met de bepalingen voor de NV en de BV. In deze bijdrage worden de belangrijkste wijzigingen beschreven.² Ook wordt toegelicht op welke onderdelen actie moet worden ondernomen.

2. TOEZICHT BINNEN DE STICHTING OF VERENIGING

Een bestuursmodel met alleen een (uitvoerend) statutair bestuur en eventueel een feitelijke directie, volstaat voor veel rechtspersonen niet. Vaak bestaat de wens om een orgaan in te stellen dat toezicht houdt op het bestuur. Een goede governance kan immers bijdragen aan het vertrouwen dat organisaties van de buitenwereld genieten.³ Voor de BV of de NV biedt het huidige recht een wettelijke grondslag voor het instellen van een raad van commissarissen (“RvC”) of een monistisch bestuursstelsel. Bij een monistisch bestuursstelsel bestaat het bestuur uit uitvoerende bestuurders en niet-uitvoerende bestuurders (die toezicht houden op de uitvoerende bestuurders). Voor stichtingen en verenigingen ontbreekt echter een wettelijke regeling, waardoor de taken en verantwoordelijkheden van toezichthoudende organen bij deze rechtspersonen onduidelijk zijn. Zij weten vaak niet wat van hen wordt verwacht en zij grijpen daarom niet altijd in wanneer dat wel nodig is.

¹ De gevolgen van de WBTR voor coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen, BV's en NV's worden in deze bijdrage buiten beschouwing gelaten.

² Zie voor alle wijzigingen de publicatie in het Staatsblad: [Staatsblad 2020, 507 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#).

³ In sommige semipublieke sectoren (bijvoorbeeld woningcorporaties, onderwijs- en zorginstellingen en pensioenfondsen) is het instellen van een toezichthoudend orgaan zelfs verplicht.

De WBTR creëert ook voor stichtingen en verenigingen een wettelijke basis voor het instellen van een RvC of monistisch bestuursstelsel (ook wel “one-tier board” genoemd). De taak van het toezichthoudend orgaan is het bestuur met raad terzijde staan en het toezicht houden op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken van de vereniging/stichting en de met haar verbonden onderneming of organisatie. Het kan wenselijk zijn om de statuten op dit punt bij te werken.

3. NORM VOOR TAAKVERVULLING

Nieuw is de wettelijke norm voor de taakvervulling door commissarissen en bestuurders van stichtingen en verenigingen: zij dienen zich te richten naar het belang van de rechtspersoon en de met haar verbonden onderneming of organisatie. De bijbehorende wetsbepaling is ontleend aan de regelingen voor de BV en de NV.

4. AANSPRAKELIJKHEID

Voor stichtingen en formele verenigingen (dat zijn verenigingen die zijn opgericht bij notariële akte) die aan de vennootschapsbelasting zijn onderworpen, geldt onder het huidige recht dat indien de bestuurder of commissaris zijn taak kennelijk onbehoorlijk heeft vervuld en aannemelijk is dat dit een belangrijke oorzaak is van het faillissement, de curator diegene aansprakelijk kan stellen voor de tekorten. Deze regeling wordt in de WBTR uitgebreid naar alle verenigingen en stichtingen. De wet voorziet in het volgende bewijsvermoeden: als in geval van faillissement niet wordt voldaan aan de jaarrekeningplicht of boekhoudplicht, dan wordt geacht sprake te zijn van een onbehoorlijke taakvervulling en wordt (weerlegbaar) vermoed dat deze onbehoorlijke taakvervulling een belangrijke oorzaak is van het faillissement. Dit bewijsvermoeden gaat alleen gelden voor (i) stichtingen en formele verenigingen die aan de vennootschapsbelasting zijn onderworpen, en (ii) rechtspersonen die onder sector specifieke regelgeving aan een variant op de jaarrekeningplicht zijn onderworpen (zoals woningcorporaties, onderwijsinstellingen, zorginstellingen en pensioenfondsen).

5. BESLUITVORMING BIJ TEGENSTRIJDIG BELANG

De regeling voor tegenstrijdig belang die reeds bestaat voor de BV en de NV, gaat ook gelden voor stichtingen en verenigingen. Op grond van de nieuwe regel mag een bestuurder of commissaris niet deelnemen aan de besluitvorming als er een persoonlijk belang is dat (in)direct tegenstrijdig is met het belang van de stichting of vereniging. Heeft een bestuurder een tegenstrijdig belang, dan wordt het besluit genomen door de andere bestuurders. Hebben alle bestuurders een tegenstrijdig belang, dan verschuift de bevoegdheid om het besluit te nemen naar de RvC of de algemene vergadering (bij een vereniging zonder RvC), tenzij de statuten anders bepalen. Als een stichting geen RvC heeft, wordt het besluit genomen zoals in de statuten bepaald en anders onder vastlegging van de overwegingen van het bestuur.

Het is niet verplicht om naar de notaris te gaan; de nieuwe tegenstrijdigbelangregeling geldt ook als de statuten niet worden gewijzigd. Op de oude regeling kan geen beroep meer worden gedaan. Om misverstanden te voorkomen, is het echter wel verstandig om de statuten op dit punt aan te passen.

6. MEERVOUDIG STEMRECHT

De WBTR bepaalt dat een bestuurder of commissaris meer dan één stem kan uitbrengen, maar dat een meervoudig stemrecht nooit groter kan zijn, dan de stemmen die worden uitgebracht door de andere bestuurders of commissarissen tezamen. Een hiermee bestaande tegenstrijdige bepaling is geldig tot vijf jaar na inwerkingtreding van de WBTR of tot de eerstvolgende statutenwijziging, indien dit moment eerder valt. Om onduidelijkheid en verwarring te voorkomen, is het aan te raden om de statuten al eerder in overeenstemming te brengen met deze regeling, voor zover dit nodig is (tenzij het wenselijk is de bestaande situatie nog maximaal vijf jaren na 1 juli 2021 te handhaven).

7. ONTSTENTENIS- EN BELETREGELING

Vanaf 1 juli 2021 zijn stichtingen en verenigingen verplicht om een statutaire regeling te treffen in geval van belet (tijdelijke afwezigheid) of ontstentenis (een bestuurder houdt op bestuurder te zijn) van alle bestuurders of commissarissen (indien aanwezig). Op deze manier zal bij defungeren, ontslag of langdurige ziekte van alle bestuurders en commissarissen de continuïteit van de rechtspersoon gewaarborgd zijn. Voor bestaande verenigingen en stichtingen geldt dat een dergelijke bepaling bij de eerstvolgende statutenwijziging ingevoerd dient te worden. Het is daarnaast mogelijk om in de statuten een dergelijke bepaling op te nemen voor het geval van ontsteltenis of belet van slechts een of meerdere bestuurders.

8. ONTSLAG BESTUURDERS / BESTUURSVERBOD

Een stichting heeft, anders dan de vereniging, geen leden die het bestuur kunnen ontslaan. Onder het huidige recht kan de rechtbank op verzoek van het OM of een belanghebbende een bestuurder van een stichting ontslaan als de bestuurder handelt in strijd met de wet of de statuten of hij zich schuldig maakt aan wanbeheer. Onder de WBTR kan een bestuurder ook door de rechtbank worden ontslagen wegens taakverwaarlozing, andere gewichtige redenen of wegens ingrijpende wijziging van omstandigheden op grond waarvan het voortduren van zijn bestuurderschap in redelijkheid niet geduld kan worden. De regeling gaat ook gelden voor commissarissen van een stichting. De ontslagen functionaris mag gedurende vijf jaar na het ontslag geen bestuurder of commissaris van een stichting worden, tenzij de bestuurder of commissaris geen ernstig verwijt kan worden gemaakt.

9. TOT SLOT

De WBTR is van kracht per 1 juli 2021. Voor de beschreven regelingen voor belet en ontsteltenis en voor het meervoudige stemrecht bevat de WBTR overgangsrecht. Voor die regelingen is het dus niet op korte termijn nodig om de statuten aan te passen (al kan het in voorkomende gevallen wel wenselijk zijn om dat alsnog te doen). Voor het overige zijn statutaire bepalingen die strijdig zijn met de WBTR vanaf 1 juli 2021 niet meer geldig. Het is dus goed om in overleg met uw adviseur of notaris na te gaan of het nodig is om voor 1 juli 2021 de statuten van uw vereniging of stichting te herzien.

DISCLAIMER

Providence Capital NV heeft een vergunning als beleggingsonderneming en staat onder toezicht van de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Providence Capital NV staat geregistreerd in het Handelsregister onder nummer 32108496. Providence Capital Family Office BV is geregistreerd in het Handelsregister onder nummer 32142197.

De informatie in deze notitie is (voor een deel) verkregen van derden. Hoewel wij van mening zijn dat de informatie betrouwbaar is, kunnen we de juistheid of volledigheid ervan niet garanderen. We kunnen geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor onjuiste of onvolledige informatie verkregen van derden.

De waarde van uw beleggingen kan fluctueren. In het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst.

© 2021 Providence Capital. Alle rechten zijn voorbehouden.